

En ny sø og hvad så?

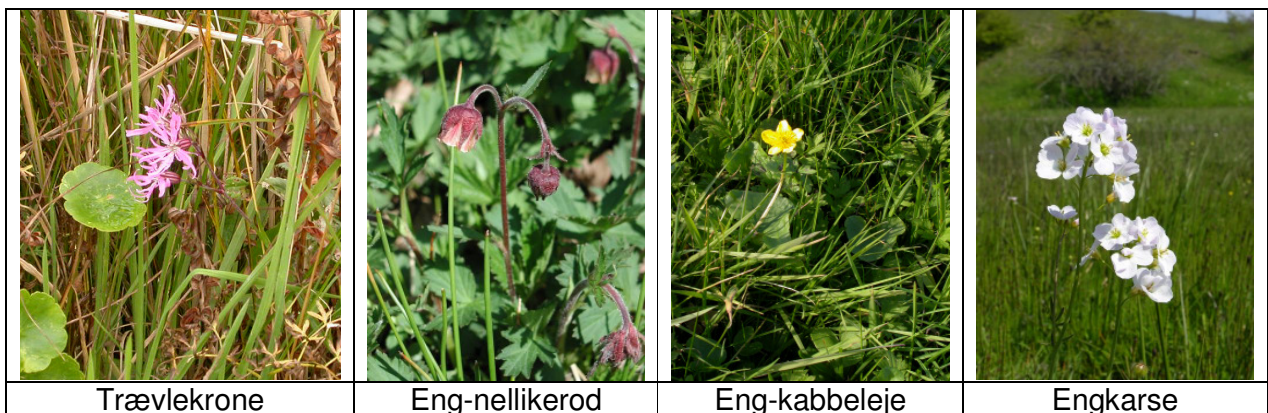
Ib Møller Jensen & Lisbeth Nielsen

En ny sø påvirker landskabet og det lokale nærområde. Nogle søer etableres som et resultat af projekter under vandmiljøplanerne. Det er tilfældet i Rødding sø, hvor det blev beregnet, at det at slukke afvandingspumperne og etablere en sø samt vådområder omkring søen kunne give en reduktion af næringsstoffer fra oplandets drænvand før det blev ført videre til å, fjord og hav. Således er den 21 ha store sø og 12 ha enge etableret med midler fra statens vandmiljøplan-midler (VMPII) i efteråret 2004. Det blev beregnet, at der kunne fjernes ca. 280 kg N per ha.

Nu hvor søen er etableret, har sø og omgivelser ikke bare en funktion med hensyn til at give en kvælstofreduktion i det vand, der udledes fra landbrugsarealer i området. Søen er et stort aktivt i lokalområdet. Der er tydeligvis interesse for at bosætte sig ved søen, og der opføres i disse år mange nye boliger i Rødding. De rekreative værdier udnyttes via et stisystem omkring søen, hvor ruter af forskellig længde benyttes flittigt af beboerne.

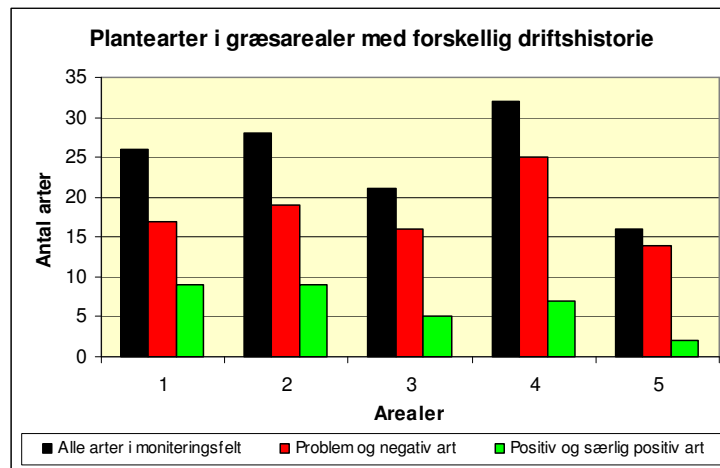
Men hvad med landbruget – hvordan er det at få en sø på sine arealer og have landbrug op til søen, når der er så meget fokus på de rekreative interesser. Landbofamilierne har de samme fordele som de øvrige beboere med hensyn til udsigt m.v. Men der er samtidig brug for at tilpasse driften på de sønære arealer, således at miljøforholdene i søen bliver tilstrækkeligt gode, og således at der bliver åbne naturarealer omkring søen. Og det kan være vanskeligt, når søen er født af et opland med en høj næringsstofførsel.

Åbne arealer med engstrækninger langs søen og overdrevsarealer på højere liggende partier kan få en høj naturkvalitet. Rundt om Rødding sø er der f.eks. mange planter, som hører hjemme på enge, om end de forekommer mere eller mindre sporadisk, det er f.eks. trævlekrone, eng-nellikerod, eng-kabbeleje og engkarse. Med passende pleje kan de brede sig i området.

De nævnte arter kan beskrives som positive arter ud fra en rapport fra DMU, hvor naturtilstand karakteriseres, primært ved hjælp af plantebestand. I rapporten er der en artsliste med pointværdier fra -1 til +7. Den laveste værdi gives til invasive arter og problemarter i øvrigt. Højeste værdi gives til en art, der er ekstremt følsom overfor påvirkninger, der forringer naturtilstanden. Plantearterne bruges altså som en indikator for levevilkårene på forskellige naturtyper.

I Rødding er systemet benyttet på 5 arealer med forskellig forhistorie, som vist i figuren. Arealerne 1-3 er relativt fugtige arealer, og areal 4 og 5 er mere tørre arealer. De grønne søjler er de positive arter, og her er laveste værdi på en mark med intensiv forhistorie, areal nr. 5.

Generelt er der flest problem- og negative arter, der er tolerante eller begunstiget af påvirkninger, der forringer naturtilstanden. Ønskes at fremme de forskellige vilde planter omkring søen, inklusive de mere følsomme arter, er det nødvendigt at de sønære arealer drives ekstensivt. Som en del af den ekstensive drift kan der fjernes næringsstoffer ved at tage slæt på arealer, hvor der kan færdes med maskiner, og desuden afgræsses, således at også vældområder m.v. bliver plejet.

Problemet er at få plejet de sønære arealer, således at landmanden også får økonomi i driften. Evt. kan der opnås en højere pris for slagtedyr, der plejer naturarealer, hvis afsætningen organiseres. Det kunne på sigt ske ved, at der produceres certificeret naturplejekød til en højere pris end andet oksekød. Desuden er der støttemuligheder i form af MVJ-støtte til arealer udpeget som særligt følsomme landbrugsarealer. Sådanne udpegninger er der omkring Rødding sø, men arealerne er ikke udpeget som natura 2000 arealer, og derfor var der i sidste runde ikke penge til overs til landmænd i Rødding. Det forventes at arealerne fremover kan indgå i ordninger med tilskud til ekstensiv drift af græsarealer.

I Rødding er der desuden et græsningslaug, der passer to folde med græssende får – det er en fin aktivitet, der er med til at folk får en snak om hvordan arealerne skal passes, og hvad det nu er for nogle planter, smådyr og fugle, der er i deres område.

Resultater fra et MVJ-demonstrationsprojekt ved Rødning kan ses på www.natlan.dk under projekter/miljøvenligt jordbrug. Her er der en mere detaljeret beskrivelse af arealer med forskellig driftshistorie, f.eks. jordbundsanalyser, produktion, næringsstofanalyser og planternes indikation af vækstforhold på de undersøgte arealer. Projektet er støttet af Direktoratet for FødevarerErhverv, og det udføres af LandboMidtØst i samarbejde med Natur & Landbrug.